Butlletí de SANITAT VEGETAL

núm. 4/06 Agost 2006

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Agricultura i Pesca
Direcció General d'Agricultura

C/. Foners, núm. 10
07006 Palma de Mallorca
Tels. 971 17 61 00
http:\\sanitatvegetal.caib.es

CÍTRICS

MOSCA

(*Ceratitis capitata*)

Durant el mes de juliol s'ha començat a detectar el vol de les mosques de forma generalitzada, durant la 3ª setmana s'observa un fort increment dels nivells de població. En aquesta època els cítrics són poc receptius a la plaga (encara no han iniciat la maduració) però la presència de fruiters com les figueres afavoreixen la colonització dels tarongerars. El control d'aquests fruiters és fonamental per evitar l'escampament de la plaga.

També és important la recollida i destrucció de fruita que ha quedat en terra o a l'arbre després de la collita. **Aquesta destrucció és obligatòria per a totes les plantacions comercials de fruiters sensibles de les Illes Balears . A la Vall de Sóller, a més de la destrucció de fruita, és obligatòria la col·locació de trampes de quimioesterilització, fins i tot a plantacions no comercials** (consultau el Butlletí 3/06 de juliol) .

Es recomana fer tractaments amb esquer per als fruiters sensibles a la mosca i per als cítrics des de l'inici del canvi de color fins a la plena maduresa, després la mosca és més atreta per la fruita que per la proteïna i és preferible fer el tractament complet de l'arbre.

MATÈRIA ACTIVA
Azadiractina (3)
Fention [1, 2] (3)
Lambda cihalotrín [1] (7)
Malatió [1] (7)
Triclorfon [1] (10)
OBSERVACIONS
(Termini de seguretat)
1. Polvorització-esquer. (Proteïna hidrolitzada al 0,6 %)
2. Només amb polvorització-esquer

DIASPINS/POLLS i SERPETES

(*Parlatoria pergandei, Aonidiella aurantii, Chrysomphalus dyctiospermi, Cornuaspis gloverii, C. beckii*)

Els màxims de larves sensibles als tractaments de la segona generació es dona des de finals de juliol i durant l'agost. Si hi ha presència d'escuts sobre els fruits és recomanable que el tractament inclogui oli mineral.

MATÈRIA ACTIVA
Oli d'estiu[1] (NP)
Oli d'estiu + Fenitrotió [1 + 2] (20)
Oli d'estiu + Metil pirimifòs [1 + 2] (21)
Clorpirifòs (21)
Metil azinfòs (28)
OBSERVACIONS
(Termini de seguretat)
1. Si s'ha tractat amb sofre , no tractar amb oli fins passats 30 dies.
Veure altres recomanacions a l'apartat de FITOSANITARIS d'aquest butlletí.
2. Els tractaments es donaran abans del canvi de color.

ARANYA ROJA
(Tetranychus urticae)

Continuau amb les recomanacions del butlletí anterior i prestau atenció a les plantacions de Clementines que són especialment sensibles.

AMETLER I FRUITERS

POLL NEGRE DE LA FUSTA
(Pterochloroides persicae)

S'han observat durant el mes de juliol plantacions afectades d'aquest pugó negre, la seva presència és més fàcil de detectar per les taques de melassa al sòl que fent observacions del vol al cultiu. Se situa principalment a les branques, n'extreu la saba a través de l'escorça per a alimentar-se i arriba a assecar la branca si la colònia és molt gran. Les zones on ha estat la colònia queden tacades per la melassa que degota i cobreix totalment el sòl .

Es recomana fer tractaments només als arbres afectats.

MATÈRIA ACTIVA
Fenitrotió (15)
Lambda cihalotrín (7)
Pirimicarb [1](7)
Tau fluvalinat [2+3] (14)
OBSERVACIONS
(Termini de seguretat)
1. Màxim 1 aplicació
2. Màxim 2 aplicacions alternant amb productes d'una altra manera d'acció.
3. Acció complementaria contra àcars tetraníquids.

ACARS

Solen produir danys en molts de tipus de fruiters sobretot en plantacions molt productives amb creixements vigorosos. El símptoma característic és la decoloració que provoca a les fulles, que comencen prenent un color plomós que torna marró per causa de les picades. Degut al fet que desenvolupa resistències als plaguicides és aconsellable alternar les famílies dels productes fitosanitaris per al seu control.

Vigilau els focus, si s'observa fauna auxiliar (fitoseids) s'aconsella no tractar. En cas contrari es recomana tractar quan es superi el nivell del 50% de les fulles ocupades per aranya roja.

CUC CAP GROS / GUSANO CABEZUDO
(Capnodis tenebrionis)

En aquesta època és freqüent observar adults en els arbres alimentant-se i el màxim de població sol produir-se a principis de setembre.

El mostreig d'arbres es realitzarà des de mitjans de febrer fins a abril i en estiu del juliol fins al setembre. Consistirà a donar un cop sec amb una maça de goma a les branques principals d'alguns arbres joves contant el nombre d'adults que cauen per arbre. Si hi ha presència d'adults convé tractar de forma localitzada les primeres files d'arbres. En els mesos d'estiu es recomana realitzar aquest mostreig a primera hora del dematí, ja que amb la calor els adults es tornen més actius i surten volant. Els períodes de tractament més efectius són abans de l'inici de posta al maig i a mitjan setembre abans de la retirada d'adults per a hivernar.

El control d'adults es fa tractant una o dues vegades la capçada dels arbres. Els tractaments col·lectius, realitzats en el mateix període en una zona àmplia són més eficaços. El control de larves és més difícil, s'ha de fer abans que s'endinsin a les arrels mantenint protegit el tronc i la zona de degoteig (en plantacions de reguiu) per a evitar que les larves penetrin en les arrels i el coll.

MATÈRIA ACTIVA
Fenitrotió (15)
Metil azinfòs (28)
OBSERVACIONS
(Termini de seguretat)
Durant el mes de setembre dos tractaments separats 15 dies

XINXA DE L'AMETLER
(Monostira unicostata)

Durant aquest mes ataca la tercera generació, que sòl ser la més nombrosa i la que més danys ocasiona. Tractau a partir del 10% de fulles amb presència de l'insecte. En les zones amb alta intensitat de plaga i sempre que la defoliació no sigui ja irreversible s'haurà de tractar procurant banyar bé el revers de les fulles. L'objectiu és mantenir el màxim el bon estat de fullam fins al setembre (època de diferenciació floral) això repercutirà positivament en la collita de l'any que ve.

HORTÍCOLES

VIROSIS

Enguany les virosis que s'estan manifestant amb més agressivitat són el CMV (Cucumber mosaic cucumovirus) i el PVY (Potato potyvirus Y), moltes vegades els dos a la vegada, sobretot en tomatigueres i ambdós transmesos per pugons de manera no persistent.

Com ja vam indicar l'any passat: les malalties causades per virus no tenen cap possibilitat de control "curatiu" directe per tant la prevenció és l'única manera eficaç de combatre-les.

Òbviament també és important evitar la propagació de la malaltia a les plantes sanes quan observam els focus inicials a la plantació.

Recordem les recomanacions que ja vam comentar l'any passat:

- Emprau material vegetal sà, amb Passaport Fitosanitari i si és possible resistent a virosis.
- Controlau els insectes vectors.
- Arrabassau i destruiu les plantes afectades.
- No abandoneu els cultius al final del cicles, arrabassau-los i destruiu-los.
- Als hivernacles és molt important mantenir en bon estat els plàstics, les malles, l'estructura, etc. Per tal de limitar l'entrada dels insectes vector.

VINYA

PODRIDURA GRISA
(Botrytis cinerea)

Al final del cicle ens podem trobar amb problemes de podridures de raïm, que estan afavorides per ferides causades per picades d'insectes, ocells, atacs de cendrada (*Uncinula necator*) i fins i tot per haver adobat massa tard. Aquestes ferides moltes vegades són imperceptibles a simple vista. Climàticament el fong es veu afavorit per pluges estiuenques i temperatures càlides.

MATÈRIA ACTIVA	
Carbendazima [1] (15)	Mepanipirim [5 + 7] (21)
Carbendazima + Folpet [1+2 + 6] (15)	Metil-tiofanat [1] (21)
Ciprodinil + Fludioxonil [3] (7)	Procimidona [1] (15)
Fenhexamida [1 + 4] (14)	Tolil-fluanida (21)
Folpet [1 + 6] (21)	Vinclozolina [7] (21)
Iprodiona [1] (14)	

OBSERVACIONS
(Termini de seguretat)
1. Es pot tractar raïm per a vinificació i raïm de taula
2. T.S: 21 dies en cas de vinya de vinificació.
3. Realitzau com a màxim dos tractaments, el primer tractament en estat fenològic de tancament dels raïms i el segon al verol.
4. Es realitzaran com a màxim dues aplicacions per campanya, espaiades 14 dies entre els estats vegetatius dels fruits com pèsols i de maduració dels fruits.
5. Efectuau un tractament per campanya.
6. Només fins a l'inici del verol.
7. No tracteu raïm de taula.

OLIVERA

MOSCA
(Bactrocera oleae)

Segons les corves de vol la mosca va començar una pujada exponencial a partir de la tercera setmana de juliol. Ja s'han iniciat els primers tractaments.

Per al control de la mosca, al principi, es recomana la polvorització amb esquer, aquest tractament és adulticida i evita que l'oliva sigui picada. En cas que els danys superin el 5% es recomana realitzar un tractament larvicida a tot l'arbre.

Tractament amb esquer: barreja d'insecticida i proteïna hidrolitzada per banyar només una branca de l'arbre, orientada a migjorn.

Tractament total: banyant tot l'arbre, generalment s'aprofita per lluitar contra les altres plagues i malalties, com la caparreta negra (*Saissetia oleae*) i l'ull de gall o "repilo" (*Spilocaea oleagina*).

Adulticida: Deltametrín , Dimetoat (només amb esquer), Malation i Triclorfon

Larvicida: Fosmet i Triclorfon

ORNAMENTALS PLAGUES DE PALMERES

ERUGA BARRINADORA
(Paysandisia archon)

- Es un lepidòpter de la família *Castniidae*
- El seu origen està entre Argentina i Uruguai
- Es va descobrir a Espanya l'any 2001 concretament a Catalunya. El 2002 a València.
- En Mallorca s'ha observat des de l'any 2003 (Formentor). Després a Manacor (2004), Inca (2005) i Llucmajor (2006)
- Afecta a nombroses palmeres però té preferència per Chamaerops humilis seguit de Phoenix canariensis, *Trachycarpus fortunei* i *Washingtonia* spp.

Danys:

- L'eruga (que té tres parells de potes), mossega al principi les fulles tendres que quan s'obrin mostren forats en forma de "ventall".
- Després barrina el tronc de la palmera durant un període de 1 o 2 anys fins que completa el seu cicle, observant-se a l'exterior (sobretot en garballons) una pasta apegalosa de serradís i excrements.
- A les ferides de poda (sobretot en *Phoenix* sp.) poden observar-se galeries i a vegades els capolls.
- Normalment les galeries estan en zones circumdants a l'ull, i la palmera pot aguantar anys. No obstant això, en palmeres petites (sobretot en garballons) pot afectar l'ull ràpidament, perque té menys espai on alimentar-se, provocant així la mort de la palmera.

MORRUT DE LES PALMERES
(Rhynchophorus ferrugineus)

• És un Coleòpter de la família *Curculionidae*

• El seu origen està al Sud-est asiàtic - Malàisia

• Arriba a Espanya l'any 1995, concretament a Granada i després, València (2004), Múrcia (2005), Canàries i Catalunya (2006)

• En Mallorca encara no s'ha observat la seva presència.

• A la península ha mostrat clara preferència per *Phoenix canariensis*, encara que també s'ha detectat en palmera datilera i més recentment en *Wanshingtonia* sp.

• El cicle dura 3-4 mesos i té 3-4 generacions al any, normalment en la mateixa palmera mentre hi hagi aliment. Per colonitzar altres palmeres és atreta per l'olor de palmeres bé recentment podades o bé malaltes.

Danys:

• Al igual que *P. archon*, la larva de *R. ferrugineus* (piriforme i sense potes), al principi mossega les fulles tendres i després barrina el tronc de la palmera.

• El primer dany observable exteriorment és la caiguda o despenjat d'alguna fulla de l'interior de la corona. Si es tira d'aquesta es desprèn amb facilitat i podem observar les mossegades en la base de la palma.

• Sòl estar molt prop de l'ull on poden trobar-se totes les formes a la vegada (larva, capoll-pupa, adult).

• A diferència de *P. archon* ataca directament a l'ull de les *Phoenix canariensis*, i la mort de la palmera sòl ser qüestió de temps.

• Sembla ser que en *Phoenix dactylifera* té preferència pels fillols i la part baixa de la planta.

QUÈ FER?

En ambdós casos (*P. archon* i *R. ferrugineus*) es tracta de plagues molt perilloses per a les palmeres i es requereix la intervenció oficial dels responsables de la Conselleria d'Agricultura. En cas de detectar els danys que es descriuen en aquest fulletó posau-vos en contacte amb la Secció de Sanitat vegetal al següent telèfon: 971 17 61 00

NO CONFONDRE AMB:

Altres larves que no són plagues i s'observen en palmeres)

Els denominats "Cucs Blancs" (*Oryctes, Cetonia*) es troben amb freqüència en palmeres nodrint-se de teixits en descomposició, encara poden trobar-se en palmeres afectades per vertaderes plagues i/o malalties.

FITOSANITARIS

PRECAUCIONS SOBRE L'ÚS D'OLIS MINERALS INSECTICIDES

Per evitar fitotoxicitats (defoliacions, taques):

• Hem d'evitar-ne l'ús indiscriminat i només emprar-los si el nivell de plaga ho fa necessari.

• Fer els tractaments amb temperatures suaus, mai per damunt dels 30 °C.

• És important que l'equip d'aplicació estigui ben regulat i la mescla ben preparada i amb agitació durant el tractament.

• Tractar abans del canvi de color de la fruita.

• Són INCOMPATIBLES amb el SOFRE, si s'han fet tractaments amb sofre heu d'esperar entre 30-60 dies per a tractar amb olis.

ATENCIÓ- NOTA GENERAL SOBRE FITOSANITARIS

Teniu en compte que les mateixes matèries actives preparades en els mateixos formulats però per cases comercials diferents poden no estar autoritzades per als mateixos cultius i les mateixes plagues. Per tant, es recomana que abans de l'adquisició de qualsevol producte vos n'informeu bé per els cultius i plagues o malalties per al quals estan autoritzats mitjançant l'etiqueta de cada un dels envasos, consultant al venedor o bé a la Secció de Sanitat Vegetal de la Conselleria d'Agricultura (tlf. 971 17 61 00)

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Agricultura i Pesca
Direcció General d'Agricultura

Palma de Mallorca, 7 d'abril de 2006
Dipòsit Legal: PM 515 - 1985

semilla
Serveis de Millora Agrària S.A.